

Izhaja vsak torek in soboto v tednu ob 11. uri predpoldne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo.

Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Solskih ulicah in Jellersitz v Nunskih ulicah po 8 vin.

GORICA

(Večerno izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Veturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo »Gorice«. Oglasi se računijo po petih vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 16 vin., 2-krat po 14 vin., 3-krat po 12 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska »Narodna tiskarna« (odgov. J. Marušič).

Razmere na Balkanu.

Vse kaže na to, kakor da bi se požar svetske vojne hotel zares pomikati čedalje bolj proti osrednji Evropi. Ni še končana vojna v Afriki, že se je unela na Kitajskem, in ni še končana na Kitajskem, že se napoveduje na Balkanu, — prav, kakor bi bil svet velika vas z lesenimi, s slamo pokritimi kočami, kjer se unema zaporedoma, ko je na enem kraju začelo goreti.

Na Balkanu so stvari po malem vedno napete; ondi doli se vrši še vedno znameniti proces osvobojenja balkanskih Slovanov izpod turškega jarma.

Že davno pa niso bile napete tako, kakor so baš v zadnjem času.

Zdaj je na dnevnem redu Macedonia. Le-ta meji na Bolgarijo in Rumunijo, je obljudena večinoma po Bolgarih, torej Slovanih in je še v oblasti Turčije. Macedonski Slovani že težko ječijo pod neznošnim jarmom turškega nasilja. Po osvobojenju Bosne in Hercegovine, Srbije in Bolgarije iz pod turške oblasti, ostala je še Macedonija, ki mora dati Turčiji krvavi davek in vidi se, kakor bi se vsa jeza Turčije hotela še razliti na macedonske Bolgare. — Da se Macedonija tega jarma iznebi, v to deluje z vsemi močmi posebno zasnovani macedonski odbor. Ta odbor nabira članov-somišljenikov po vsej Macedoniji in ima v Sredu, poglavitnemu mestu Bolgarije, svoj sedež. Z vsoto strogostjo pa nabira doneske v denarjih, katere rabi za nakup orožja in za razne agitacijske svrhe. Kjer koli živi kak Bolgar, je malone prisiljen stopiti v to zaroto, katera je postala že jako močna. Naravno je, da ima ista svoje zaveznike tudi v Rumuniji, toraj neslovanskem kraljestvu, čegar kralj in kraljica sta celo Nemca in na katerih dvoru je popolnoma nemško dvorsko življenje. Rumunija je tako dolgo mirno gledala delovanje macedonskega odbora na svojih tleh, dokler se politične razmere v sosedni Bolgariji niso popolnoma spremenile, dokler je namreč kazala bolgarska politika protirusko lice.

LISTEK.

V robstvu.

(Slepa ljubezen).

Maloruski spisal: — Marko Vovčok.

Tu je nosila stara, uboga žena vedra z vodo, in za njo je skakal črnkast deček; kdo bi bil spoznal v njej prej bogato kozakinjo, ponosno dekle?

Niti mesec ni služila — pa je zbolela zopet. In kovač jo zapodi iz hiše. Kam naj se zdaj obrne? Gre, omahuje v gosposki dvor; a jedva je prišla skozi vrata, pozdravi jo gospa z ostro besedo: „Kaj — pravi — izredila si sina tatú! — Tvoj Semenکو je okradel gospodiča! Čemu si pa zdaj prišla? Zapodite jo z dvora — zapodite!“

Odpeljali so Vero z dvora ter jo pahnili za plot brez pomoči, samo z malim Tiškom. Ubogi deček je plakal, da se Bogu usmili!

„O moj mili Bog! moj Semenکو tatú! Kaj moram čuti o tebi!... Oče te je lepo učil... O moj nesrečni sin! spominjaj se svoje stare matere!“

Tiško ni umel tega, pa jo je objemal ter dejal: „Nikar se ne žalite, mama, ne jokajte, Semenکو se vrne. I Semenکو in Ivas, oba prideta.“ Tako je prigovarjal materi ter zaspal pri njej.

Odkar pa se je — zlasti po nenadnih spremembah političnih razmer v Srbiji, tudi Bolgarija nagnila odločno k Rusiji, od tega hipa naprej je Rumunija nastopila odločno sovražno nasproti macedonsko-bolgarski agitaciji. Vse oficijelno rumunsko časopisje je začelo hudo zabavljati na Bolgare kakor „roparje in anarhiste“ in rumunska vlada je začela strogo zasledovati gibanje macedonskega odbora na rumunskih tleh.

Jeden najodločnejših zabavljačev na Bolgare pa je bil rumunski profesor Mihaileanu, ki je pisal strupene članke proti Bolgarom in uprav izzival macedonski odbor na maščevanje. To maščevanje ga je tudi zadelo: neki član macedonskega odbora ga je umoril. Seveda je zdaj ogenj v strehi. Vse rumunsko časopisje se je vzdignilo zoper Bolgare in dne 20. t. m., v dan umora prof. M., sta bila v Bukareštu dva velika narodna shoda. Ljudstvo je hodilo po ulicah s črno ovitimi narodnimi zastavami in protestiralo proti Bolgarom. Dijaštvo je po hišah nabijalo plakate in zahtevalo, da se Rumunija maščuje nad Bolgarijo. Rumunski minister je zahteval od bolgarske vlade, da oestro kaznuje člane macedonskega odbora in govori se celo, da tako Rumunija kakor Bolgarija že mobilizujeta svoje armade. Iz Bolgarije je došlo 500 Macedoncev v Rumunijo, da ondi zberó pod zastavo vse Bolgare. Mejem, ko vre na obeh straneh v narodu, pa sta se obrnila vladarja Bolgarije in Rumunije do prijateljskih dvorov za svet. Nedavno je bil princ Ferdinand Koburški v Berlinu in kralj Karol rumunski je bil minuli teden pri našem cesarju v Ištu in se je posvetoval tudi z ministrom vnanjih zadev, grofom Goluchowskem. Rumunska vlada pa je v neprestani dotiki s — turško vlado.

To poslednje je lahko umljivo. Kajti Turčija že po naravi mrzi Bolgare, a nerada bi, da jej odide še ta poslednji mastni plen, ki ga ima v Macedoniji. — Radi tega se veže z Rumunijo, katera je nekako prevzela nalogo zatiranja Slovanov na Balkanu mesto onih držav, ki

XI.

Zasvetil je bil nov dan. Tiško se vzbudi ter gre beračit (prosit). Vera je gledala, kako je otrok stegoval roke proti ljudem. Nekdo je dal kopejko, ali kolač; drug ga je pogladil po glavi — a drug ga zapodil — vse je zrla Vera.

Kar pride neki mož do nje ter jo vpraša, čemu leži tu, čegava je: Vse je zvedel. „Idita — pravi — k meni, dokler si bolna“. In pelje jo s Tiškom v svojo hišo.

Živel je skupaj s svojo materjo, bil udovec, in imel malo dete — hčer. Bili so meščani in premožni — vsega je bilo dovolj. In tudi dobri — vsa čast! V enem tednu se je zredil Tiško kot rdeče jabolko ter skakal po dvoru. Vera se je tega radovala in ozdravila je, pomladila se je tudi sama.

„Ostani pri nas za varihinjo pri otroku“, reče jej gospodar. In ona je to ponudbo prav rada sprejela... Pri njih je živila tiho in mirno; vse bi bilo dobro, samo ona misel o Semenku jo je mučila. „Glej — pravi gospodar — čemu plakaš? morda ni tako hudo, kakor misliš. Povprašaj, kje služi. Če je bilo to pri gospodiču, morda mu je gospodič odpustil.“

Zvečer — skrivaj, da bi gospa ne zapazila, gre Vera in vpraša dvorske

posredno uplívajo na to, da balkanski Slovani ne postanejo samostojni.

Javkanje rumunske vlade, da je vsled bolgarskih agitacij v Macedoniji in Rumuniji v nevarnosti „mir in red na Balkanu“, ne pomeni družega, kakor strah sovražnikov slovanstva, da isto ne pride do svojih v naravi mu zajamčenih pravic. A da Slovani to poslednje hočejo, priča baš macedonsko gibanje, kajti macedonski Bolgari nočejo nič družega, nego združenje z onimi Bolgari v kneževini bolgarski v eno bolgarsko skupino. Rumunija se naslanja v svojem naspotju proti bolgarskemu gibanju na pretvezo, da je v Macedoniji kakih 150.000 Vlahov, torej naroda rumunskega pokolenja, katere treba rešiti za rumunstvo. A to, kakor rečeno, je le pretveza. Rumunija, poleg tega, da na čelu s svojim nemškimi dvorom izvršuje nalogo zatiralca balkanskih Slovanov, ima tudi strah za — svoj obstanek. Ona je okrog in okrog obdana od Slovanov in onih 150.000 Vlahov v Macedoniji so itak že pobolgarjeni, boji se toraj, da bi naraščajoče slovansko morje ne poplavelo malega rumunskega otoka z njega nemškimi dvorom vred.

Slovanska zavest na Balkanu se oglašča čedalje bolj; balkanski Slovani so prišli do prepričanja, da njihov sovražnik ni samo Turčin, marveč da je še mnogo večji sovražnik — pruso-žid, ki je zasnoval na vsem Balkanu svojo izsesevalno politiko, s katero lahko uniči slovanski narod na Balkanu tudi v narodnem pogledu. —

To nevarnost na Balkanu je spoznala tudi Rusija, katera še ni za en trenotek izpustila izpred očí balkanskih Slovanov. Ker je Rusija v zadevi rešitve teh Slovanov iz pod tujega jarma rekla a, hoče reči tudi b; ker je rešila jeden del Balkana, hoče rešiti tudi ostali del. To rusko voljo označujejo najbolj nenadne spremembe v Srbiji, kjer je po izvršitvi poroke kralja Aleksandra kar čez noč izginil upliv razkralja Milana, kateri upliv je bil nasproten rešilnim stremljenjem dobre Rusije.

ljudi. „Samo to smo čuli — pravijo, — da so tvojega Semenka hudo kaznovali; ali gospodič ga je obdržal pri sebi.“

„Nu kaj?“ vpraša jo pozneje gospodar.

„Dobre novice, gospod“, reče Vera jokajoča — boljših ne bom čula.“

„Čemu plakaš, sirota! Gospodiča ne bosta vedno v ptujini, povrneta se, in videla boš sina. Prihrani jima kaj, da bosta hvaležna materi.“

In napravila si je mošnjiček, ter je skladala vanj svoje groše: „To bo za moje otročiče“, si je mislila.

Prišel je gospodar s trga, pa jo poklical: „No idi, sirota uboga, glej tú nov rubelj, dam ti ga za starega.“

Vera gre ter ga zamenja, pa se mu zahvali, ter se raduje kot malo dete. Veselila se je novih grošev, ki so se tako svetili, in zopet jih je shranila za otročiče. —

Gospodar je moral iti nekoč daleč ven na pristavo in poklical je še Vero.

In Vera je šla k gospi, da bi jej dala potrdilo (službeno knjigo). A gospa jej reče: „Nočem, ne dam ti službenega lista in ti ne pustim iti. Dolžna si mi plačati. Koliko služiš?“

„Dva rublja na mesec“ gospa.

Govori se sicer, da kralj Aleksander nekako jemlje ozir na balkansko politiko avstrijskega vnanjega ministra grofa Goluchowskega, ter da si še ne upa odločno nastopiti proti Milanovim kreaturam, ter da tudi srbska cenzura strogo prepoveduje srbskim listom pisati proti Milanu, vendar pa je zopet resnica, da je kralj Aleksander dal ukaz obmejnim stražam, da zavrnejo Milana, po kateri koli poti bi hotel priti v Srbijo, zopet čez mejo. Enako je tudi resnica, da vlada na srbskem dvoru sedaj neomejeno ruski upliv. Ako se je toraj tudi Bolgarija naslonila s svojo najnovejšo politiko k Rusiji, je to popolnoma naravno, ker je tako volja bolgarskega naroda in to morda celo v večji meri, kakor volja kneza Koburžana samega, o katerem je znano, da je zasledoval do zadnjega časa nemške cilje.

Lahko bi se toraj zgodilo, da dovedejo macedonske homatije do vojne mej Bolgarijo in Rumunijo, v katerem slučaju bi utegnili priti Rumuniji na pomoč tudi Turčija, a že danes se lahko reče, da bode v tem slučaju zaklicala sovražnikom slovanstva Matuška svoj mogočni „quos ego“! ter zatrla tudi to nevarno iskro na Balkanu, kakor jih je zatrla že mnogo.

Dr. Šusteršič o deželni avtonomiji.

Državni poslanec dvorni svetnik Šuklje je imel 4. avgusta volilni shod v Rudolfovem, na katerem je razvijal svoje nazore o notranji politiki, kakor smo poročali v člankih, priobčenih v našem listu.

Dne 19. avgusta je imelo „Slov. kat. politično društvo“ shod v Kamniku, kjer je društven predsednik dr. Šusteršič ugovarjal nazorom poslanca Šukljeja. Iz daljšega njegovega govora naj povzamemo naslednje točke o notranji politiki:

„Nobenega osebnega vzroka nimam, da se oglašam proti Šukljeju, pač pa imam stvarne vzroke. Njegov govor je

„Tedaj plačaj mi dva rublja na mesec, pa te pustim.“

Ali moram se sama živiti in tudi dečka vzdržati.

„A meni treba še več nego tebi. Ti deneš na se katerokoli obleko, pa je, a nam treba živeti po človeško. Če ne daš dveh rubljev, pa ne pustim.“

In ni je pustila.

„No, daj jej, daj dva rublja — in mi ti ne bomo delali krivice.“

A zdaj pravi gospa že: „Daj tri rublje, da, morda še za tri te ne pustim.“

Šel je sam gospodar prosit. „Nočem, pa nočem!“ „Bog daj pravi — da bi ne poznal in ne videl takih ljudi, kakor je tvoja gospa.“

XII.

Spet je vzela Vero na dvor. Tiška je sprejela v sobo, a do matere ga ni pustila; le skrivši je kdaj pribežal k njej za kako uro.

Uboga Vera je težko zbolela; ležala je sama, niti vode jej ni mogel kdo dati; ležala je ter čakala smrti. Nikogar ni bilo pri njej, samo stari, bolehní ključar gosposki je bil v hiši.

„Oj moj ljubeznjivi brat“ izpregovori Vera „pokličite Tiška, naj blagoslovim svoje dete; Gospod mi že smrt pošilja...“

poln najžalostnejših političnih zmotin dejanjskih neresnic. V politiki dajo tistemu prav, ki govori; tisti, ki molči, nima prav. Zato je treba Šukljeju odgovoriti! Dvorni svetnik Šuklje ni smatral svojega govora za tajnost mej seboj in svojimi volilci, kar bi bilo zanj najbolj pametno. Skrbel je, da je „Slovenski Narod“, proti kateremu je zabavljaj, njegov govor ponatisnil in da je hektografirane izvlečke poslal v razne nemške liste. Govorim zato, da ne bodo drugi mislili, da je Šuklje govoril v imenu Slovencev. (Klici: Nima nobene pravice!) V njegovem novomeškem govoru o notranje političnem položaju nahajamo, kakor sem omenil, nevarne zmote, katerih se moramo varovati, da kot narod ne poginemo“.

„Govoril je dvorni svetnik Šuklje o obstrukciji. Vzrok je obstrukcija, da je tudi g. dvorni svetnik prišel s praznimi rokami mej svoje volilce. Res je to! Obstrukcija je ovira in nobenemu poslancu ni zameriti, ako ne more za svoje volilce in za narod ničesa doseči. Zapisnik državnega zbora ali kak posebno osoljen članek „Slov. Naroda“ je danes jedno in isto. A prišel je dvorni svetnik Šuklje z modrim svetom, kako odpomoči sedanjim zmedenim parlamentarnim razmeram, in dejal je: izpremeniti ustavo. Sem njegovega mnenja. Pokazalo se je, da ta ustava, katero so naši nasprotniki pred 33 leti napravili, ni dobra. Toda slabo ne tiči samo v tem, da je ustava centralistiška, pomagano še ni, ako se ustava napravi avtonomistiška, ampak glavno zlo tiči v tem, da državni zbor ni zastop ljudstva, temveč večinoma zastopstvo privilegiranih stanov, raznih klik, gotovih gostilniških obmizij itd. Kakšna pamet, n. pr. tiči v tem, da na Kranjskem sto veleposestnikov voli dva poslance v državni zbor, tako da na 50 gospodov, ki sede v svojih starih gradovih, pride en poslanec, na 400.000 kmetiškega ljudstva pa samo 5 poslancev. To je nenaravno razmerje, iz katerega izvira zlo“.

„Radi tega zahtevamo splošno direktno volilno pravico. Na 50.000 ljudi naj pride eden poslanec! Potem bo ljudstvo zastopano v drž. zboru in ljudstvo v parlamentu hitro red napravi, ter ne pusti, da bi se ondi razgrajalo, namesto da bi se delalo za potrebe in koristi ljudstva, ki se nahaja v težkem boju za vsakdanji kruh“.

„Zgražal se je pri tej misli gospod dvorni svetnik in dejal v svojem govoru, „da ni staviti na isto stopinjo svetovno uglednega vseučiliškega profesorja in pouličnega pometača“. Kako se trese pri misli, da bi vsak državljani, katere je Bog vse

„Vašega Tiška ni, sestra; videl sem, da je šel za gospo“.

„Naj ga blagoslovi Mati božja“. reče plakajoča. O moje ljubljeno dete!... Otroci moji, otroci moji! Kot cvetovi ste po vsem svetu, ali samo pri materi vas ui, da bi jej zatisnili... trepalnice (veka)! Vzgojila sem vas hudobnim ljudem na korist... Oj kje ste, moji golobci, moji jasni sokoli?

Stari ključar se je dvignil ter je poklical ljudi. Ljudje so prišli v kočo. Ona pogleda: „Vzdignite me, dobri ljudje!“

Vzdignejo jo. Tedaj vzame z vratu mošnjček ter jim ga da: Dajte to... mojim detetom... šest rubljev... Kdor ima božjo dušo, učite mojega Tiška... vsega dobrega!... Nikar ne žalite uboge sirote... (in solze so jo porosile) bodite milostni in usmiljeni do njega!... Smrt me dobi samo... Vzgojila sem tri mile sinove... kot tri sinje golobe... ali niti enega ni pri meni... Sini moji: Otroci moji!...

In kakor je živela — plakajoča — tako je tudi umrla.

A gospa je niti pogrebsti ni hotela lepo, niti dati za maše. Dvorski ljudje sami so jo pogrebili in oskrbeli sv. opravilo za nesrečnico.

jednako ustvaril, imel jednake pravice, da bi bil vsak jednako veljaven — poulični pometač in vseučiliški profesor. Kaj je hujskega kot to! A pravično, pošteno bi bilo to, ker se tudi pri krvnem davku nikdo ne vpraša, ali je „visokoučeni vseučiliški profesor“ ali pa „poulični pometač“, zato pa imamo tudi vsi jednake pravice! (Gromovito odobravanje). V isti sapi, ko se je g. dvorni svetnik zgražal nad temi pravicami, povedal je, da se državno gospodarstvo opira poglavito na indirektno davke. Zemljiški in obrtni davek, vse se izgubi napram ogromni svoti indirektnega davka. Vsak, ki ne živi od zraka, plačuje indirektni davek, vsak daje krvni davek, torej imej v državi vsak jednake pravice, to je pošteno, tako se govori! (Dolgotrajno, gromovito ploskanje). Vsi drugi prepiri o državni in ustavni obliki so za sedaj še prezgodni in nekako umetni; so za tiste, ki imajo polne želodce in imajo čas se o takih rečeh pripraviti. Ljudstvo pa zahteva, svoje pravice in socialne preosnove, ker čuti vsak dan, kako težko je služiti vsakdanji kruh“.

„Gospod dvorni svetnik Šuklje je za avtonomistiško izpremembo ustave. Priznam, da bi se o tem dalo govoriti, a potem in samo potem, kadar bo upeljana splošna direktna volilna pravica. Potem smo pripravljene se o tem meniti. Najpreje ljudstvu pravico, potem se bomo razgovarjali še-le o centralizmu in avtonomiji, — to je moje mnenje in gotovo tudi mnenje vse katoliško-narodne stranke. (Viharno odobravanje.) G. dvorni svetnik Šuklje je za avtonomistiško izpremembo tako zavzet, da je na shodu v Novem mestu dejal: „Tako sem zavzet za to globoko segajočo drž. preosnovo, da se niti pred to mislijo ne ustrašim, uveljaviti jo potom §. 14.“ G. dvorni svetnik ni pomislil, kak juristiški nesmisel je s tem povedal, nesmisel, katerega bi ne pričakovali od moža, ki, kakor sam pravi, deluje že 17 let v političnem življenju. Gre se tukaj za § 14. drž. temelj. zakona z dne 27. dec. 1867 drž. zak. št. 141. Ta § 14. se glasi: „Če se ob času, ko državni zbor ni zbran, pokaže nujna potreba takih določb, za katere je po njem potrebna pritrditev drž. zbora, se morejo te določbe izdati po cesarski naredbi, pod odgovornostjo celega ministertva, izvzeta pa je izrecno vsaka prememba ustave“. Dvorni svetnik Šuklje pa hoče s § 14. delati ustavno izpremembo!“

„Postopanje, katero priporoča Šuklje, pa ni samo popolnoma nepostavno in nezmislno, ampak preti iz take premembe tudi največja nevarnost za slovensko ljudstvo. Kaj se pravi deželna avtonomija?“

„Deželni zbori dobe večji delokrog in naj odločujejo po nazorih avtonomistov tudi o narodnih razmerah. Da ne govorim o tem, kako bi bilo potem na Kranjskem, ako bi se nemško liberalni zvezi dalo še več pravic, vprašam samo, kam pridejo potem štajarski, koroški, primorski Slovenci, kjer smo povsod v manjšini? Kako bi se tem slovenskim revežem godilo, ako bi n. pr. o jezikovnih zadevah odločevala štajarski dež. zbor ali pa mestni tržaški zastop? Velik del našega naroda bi bil zagnan brezupno v žrelo naših narodnih nasprotnikov. In to uči dvorni svetnik Šuklje. Seveda pravi gosp. dvorni svetnik, da bi se prej moral skleniti zakon v varstvo narodnih manjšin, ustanoviti bi se morali za manjšine samostojni dež. šolski sveti, kulturni svet, narodne kurije v dež. zborih in odborih itd., s tem bi bilo obmejno slovenstvo rešeno... A to je popolnoma neizvedljivo“.

„S § 14. se ne more izvršiti, ker ta § za ustavne izpremembe ni uporaben, tem manj, ker te zadeve spadajo v področje dež. zborov samih“.

„Pri naš imajo v zgoraj imenovanih dež. zborih narodni naši nasprotniki večinoma in za Šukljejev projekt se ne dobi kvalifikovana večina, ki je za izpremembo deželnega reda potrebna. Le naj gre g.

dvorni svetnik v te dež. zборе, ki pridejo v poštev. Lepo bodo zapodili Šukljeja iz štajarskega dež. zbora, ako bode hotel, naj Nemci dajo spodnještajarskim Slovincem samostojen dež. šolski svet in narodne kurije“.

„Nič boljše se mu ne bode godilo v koroškem dež. zboru, kako pa še le v tržaškem mestnem zastopu ali pa v isterskem dež. zboru, kjer še slovanski besedi ne dajo pravice!“

„Toda ne samo to, da so Šukljevi nasveti brez pomena, ker so neizvedljivi, je gotovo tudi, ako bi se izvedli, da bi ljudstvo, ki je v manjšini, kljub temu trpelo, kajti večina že dobi pot, da zatira manjšino. Vzglede nam je Ogerska, kjer imajo narodnostni zakon in zajamčen v tem zakonu svoboden kulturni napredek narodov. Pelje naj se dvorni svetnik Šuklje vprašat ogerske Slovake, kako so zadovoljni in kako jih je narodnostni zakon rešil. Večina v parlamentarnem življenju dela kakor hoče, zoper to ni nobene druge pomoči, nego to, da se ljudstvu da splošna direktna volilna pravica, ker potem ljudstvo že uredi svoje potrebe po svojih lastnih željah. (Odobravanje.) Dokler je pa jeden veleposestnik več vreden nego na tisoče kmetov, ni ozdravljenja razmeram“.

„Misli si je drž. posl. Šuklje: Naši drž. poslanci so se v parlamentu združili s konservativnim veleposestvom, in ti, zlasti češki veleposestniki, so avtonomisti. Dobro! Ti hočejo avtonomijo za svoje češko kraljestvo. Z njihovega stališča jim nič ne zamerimo; ali srajca je bližja kot suknja; tako smo tudi mi bliže sebi, nego gospodom s Češkega, če so nam še tako simpatični. Mi nismo zvezani z njimi radi njihovih avtonomijskih načel, temveč radi njihovega zdravega gospodarskega programa, ker so za ravnopravnost in so zavedni katoličani. Ako smo naredili s tem, da smo se z njimi zvezali, morda kak kompliment avtonomiji, pa nismo rekli, da smo zato, da se avtonomija uvede v sedanjih razmerah. Prej ne — dokler se ne upelje splošna direktna volilna pravica! To je naše stališče!“

„Uvidel je menda končno gospod dvorni svetnik sam, da je njegov načrt neizvedljiv, zato je izrekel besede: „Za tako operacijo treba izvrstnega operaterja“! (Smeh.) To potrdimo g. dvornemu svetniku. Tudi, ko bi Šuklje postal minister, bi take operacije ne mogel izvršiti“.

Na ta govor dr. Šustešiča je poslanec Šuklje odgovoril v treh dolgih člankih v „Slov. Nar.“; dr. Šustešič na ta odgovor pa zopet na shodu v Ribnici dne 26. avg., oziroma v „Slovencu“.

Dopisi.

Iz Vrtojbe, 26. avg. t. l. Zopet nam je poročati o izgubi jednega vrlega uda učiteljskega stanu.

Dne 23. t. m. pop. ob 4 $\frac{1}{2}$ uri je v Gradcu preminola tuk. uzorna učiteljica g. Pavla Fabiani. Bolehala je namreč na živcih in nervoznosti že več časa, kite in mišice so jej bile tako pokvarile vrat, da je reva obračala glavo vedno na stran. Bolečine so jej bile včasih tako hude, da se je večkrat zgrudila nezavestna. Da bi prišla tej bolezn v okom, iskala je pogostoma pomoči pri raznih zdravnikih, toda zaman.

Slednjič se je odločila iti v Gradec na kliniko. Tam se je zdravila mesec dni. Napravili so jej baje operacijo, katej je podlegla.

Gospodična učit. Pavla Fabiani je bila točna, skrbna in uzorna odgojiteljica, prava mati izročene jej mladine. Rodila se je v Trstu 11. oktobra 1862, kjer jej je bil oče bajé uradnik; učiteljice je dokončala v Gorici l. 1882. Tega leta je nastopila službo v Vrtojbi, kjer je učiteljvala nepretrgoma do svoje smrti, t. j. dolgih 18 let, kar je pri gospodičnih učiteljicah redek slučaj.

Njeno uzorno kerščansko življenje, pobožnost in samozatajevanje so njene čednostne cvetlice, iz katerih si je spletla

v življenju zasluženi venec, ki jo gotovo sedaj diči pred Božjim prestolom. Naj v miru počiva!

Politični pregled.

Cesarjeva zahvala.

Nj. Veličanstvo naš presvitli cesar je naročil v lastnoročnem pismu do ministrskega predsednika, da bi povsod objavi Nj. Veličanstva najsrčnejša zahvala za vse neštevilne dokaze udanosti ter druge jednake pojave o priliki Njegove 70-letnice. Cesarjevo pismo se glasi: „Vsi moji narodi naj vedo, da sem njihovi sreči posvetil svoje življenje, da se čutim srečnega, da morem pospeševati njihov blagor, da smatram lojalnost, patrijotizem in medsebojno zaupanje za najtrdnjše opore, na katerih sloni bodočnost domovine, Bog Vsegamogočni blagoslovi in ščiti zvezo, ki oklepa Mene in Moje narode!“

Notranji položaj.

Listi pišejo, da se je ministrski predsednik dr. Koerber že prepričal, da je zaman ves njegov trud, da bi spravil parlamentarni voz v pravi tir. — Češki namestnik grof Coudenhove, je baje dr. Koerberju povedal, da Čehi nikakor ne opuste obstrukcije za tako neznatno odškodnino, kakoršno jim ponuja vlada. Pozitivnega ne ve gotovo nobeden, kaj prav za prav vlada namerava. Za to je pa vse, kar poročajo te dni listi o pogovorih Koerberja z načelniki raznih strank, golo ugibanje. Jedno je pa vendarle resnično, namreč, da ga ni neodvisnega političnega lista, niti kake stranke, ki bi gojila upanje, da bode sedanji parlament še kedaj deloval.

Sedan.

Ker se sedaj na Kitajskem bojujejo nemški in francozki vojaki skupno zoper Kitajce, je nemški cesar odredil, da se ne praznuje letos obletnica nemške zmage nad Francozi pri Sedanu. Ta odredba baje dobro upliva na Francoze, kar ni brez pomena — vsaj za časa pariške svetovne razstave in vojne na Kitajskem. Kako bode pozneje, seveda ni znano.

Vojaska na Kitajskem.

Mejnarodne vlade so se začele pogovarjati glede mirovnihih pogajanj s Kijo. Večina hoče ohraniti na Kitajskem dosežane stanje pod pogojem, da Kitajci plačajo primerno odškodnino. S tem pa ni zadovoljna Rusija in je baje že napovedala vojno Kitajski. Rusija je poleg Japonske največ trpela na Kitajskem, zlasti pri zavzemanju Pekinga, zatoraj se tudi noče zadovoljiti s tako jalovo rešitvijo kitajske zadeve.

V Pekingu se vrše še posamezni spopadi okoli cesarskega mesta. Mejnarodne čete ne nameravajo porušiti cesarske palače, pač pa jo hočejo stražiti pred napadi boksarjev. Cesarica je pobežnila iz Pekinga dne 21. t. m, spremil jo je general Tung s 7000 možmi. Pred odhodom pa je pustila še odsekati glavne dvanajsterim dvorjanoj, ker so se potegovali za inozemce. Cesarica silno sovraži tujce in je zapustila Peking baje le radi tega, da se jej ni treba pogajati z mejnarodnimi voditelji. Skrivaj pa kuje naklepe, kako bi ugonobila inozemce. O cesarju Kwangssüju pa poročajo, da je ostal v svoji palači v Pekingu. Po drugih virih so baje Japonci že ujeli cesarico, tudi princ Tuan da je že ujet, ali vsaj, da so ga videli v Pekingu. — V Tientsinu in okolici se še vedno vršijo boji. Pri neki vasi jugozahodno od Tientsina je 7075 mož mejnarodne armade premagalo boksarje, 300 boksarjev je ubitih, 64 ujetih. V Sanghaju je ustaja. Tamošnji guverner je izdal razglas za proganjanje tujcev. V splošnem se čuje, da se širom vse Kitajske pripravljata velik napad na mesto Peking, kjer se hočejo Kitajci maščevati nad inozemci in jih pomoriti.

To akcijo da je naročila cesarica sama. Vidi se toraj, da ne bo še skoraj miru na Kitajskem.

Vojna v Južni Afriki.

To je bil dan za Bure v Petrogradu! Deputacija, odposlana po otcu Krügerju, predsedniku transvaalske republike, je došla te dni v rusko carsko stolico poprosit posredovanja mej Anglijo in Transvaalom. Prebivalstvo ruske stolice jim je priredilo sprejem, kakoršnega še niso doživeli nikjer na svojem potovanju. Na kolodvoru se je vse trlo občinstva, ki je viharno pozdravljalo mučenike iz daljne Afrike. Najelegantnejše dame so stresale na pot, koder so šli in nanje cvetje in šopke ter jih pozdravljale z belimi robci. Ves Petrograd je bil na nogah, vse je hotelo videti odposlanca onega mučeniškega naroda, ki ob najhujšem dušnem in telesnem trpljenju, ob nezapodljivem samozatajevanju preliha zadnjo kapljico svoje

drage krvi za rešitev svoje domovine iz kreppljev krvoločnega jastreba - Angleža. Sicer deputacija pri ruski vladi — vsaj navidezno — ni ničesar opravila, kajti zastopnik zunanje ministerstva, grof Lambsdorff jej je sporočil, da politični položaj ne dopušča Rusiji, da bi se vmešavala v bursko vojno — a sprejem v Petrogradu je deputaciji povedal, da ruski narod z zadnjim utripom svojega srca obsoja nečloveško postopanje Angležev nasproti burskemu narodu, ki ni storil Angležem drugega žalega, kakor da je slučajno gospodar bogate zemlje, po kateri steguje poželjivo roko oholi Britanec.

Čeravno pa iz političnih ozirov nobena vlada ne more dati Buram tolažila, vendar jim daje pogum in moč za vztrajanje veliko navdušenje, s kakoršnim jih povsodi sprejemljejo v narodi.

V zadnjem času so Buri prizadeli Angležem zopet celo vrsto izgub, tako, da sta Roberts in Kitchener že skoro obupala. Največjo preglavico dela Angležem burski general De Wet, kateri je še mrvice genijalnosti, nego je bil ujeti Cronje, ki se nahaja zdaj na otoku sv. Helene. General De Wet ima na razpolago vsega skupaj okoli 7-8000 mož in s to peščico junakov strahuje angleško armado kakih 80.000 mož, razdeljeno med generale Rundle, Brabant, Methuen, Hunter in Kitchener, kateri skušajo, da ga zajamejo. A mej tem, ko lovijo oni njega, se vsak hip pripeti, da v svojem izumikanju zasledovalcem zapleni on sam angleško vojaštvo, orožje, živila in strelivo. Poslednje spravlja na varen kraj v gorovje, a možtvu izpusti, potem ko je je razorožil. — Angleški vrhovni poveljnik maršal Roberts je vsled duhovitih operacij De Wetovih že pri kraju s svojim razumom in da bi v Londonu ne zbudil nezaupanja v svojo zmogljivost, pošilja v svet sama lažnjiva poročila. Mej tem pa je postal ta Roberts nenavadno krut nasproti burskemu prebivalstvu. One naseljenice, ki so že davno odložili orožje, smatra še vedno za upornike, jim konfiscira imetje in kruto preganja žene in otroke. To nastopanje Robertsovo je Bure še huje razjarilo in ves narod je zopet bolje ko kdaj navdušen za brezobzirno vojno proti Angležem.

Domače in razne novice.

Prilod Nj. Veličanstva našega presvitlega cesarja v Gorico. Doznajemo, da pride Nj. Veličanstvo v Gorico med 20. in 24. septembrom t. l. Sprejemni spored je že potrjen.

Nj. Veličanstvo presviti cesar bode vsprejel župane iz cele dežele v posebnem paviljonu; pri tej priliki se Mu bode izročila zlata spominska svetinja 400-letnega združenja naše dežele z Avstrijo.

Imenovanje. Davčna nadzornika gg. Valentin Marušič in dr. Ivan Morosin sta imenovana višjima davčnima nadzornikoma pri deželni finančni direkciji v Trstu.

Slavnost v Sežani. — Slavnost povodom jubileja 400-letnega združenja naše dežele z Avstrijo in pa slovesno praznovanje 70-letnega rojstnega dne našega cesarja, katero je priredil v Sežani pretečeno nedeljo oddelek gospéjnega društva rudečega križa, se je vršila pri lepem vremenu. Udeležba je bila mnogobrojna. Vsa Sežana je bila v slovenskih, cesarskih in deželnih zastavah. Slavnostnega koncerta na vrtu hotela „pri treh kronah“, ki je bil namenjen bolj odbranemu občinstvu, se je udeležilo še precej občinstva iz vseh krogov, največ pa častnikov od različnih polkov, ki se nahajajo zdaj na vajah v Sežani in okolici. Vrt je bil primerno okrašen, na večer pa električno razsvetljen. Posebno lep je bil cesarski orel, ki je stal na osprejju odra, na katerem je prikoncertu svirala vojaška godba 97. pešpolka, in na katerem se je kasneje plesalo. Sestavljen je bil ta grb iz sto in sto električnih žarnic. Slavnosti se je udeležil tudi namestnik grof Goess. Njegov prihod so naznanjali s streljanjem iz topičev. Ko je prišel na slavnostni prostor, je godba zasvirala cesarsko himno, katero so vsi navzoči poslušali stojé in odkriti. Za razveseljevanje ljudstva se je poskrbelo s tem, da so priredili na Rajmondovem trgu ljudski ples, pri katerem je svirala godba 47. pešpolka. — Na večer je bila razsvetljena vsa Sežana. Posebno lepo je bil razsvetljen zvonik. Tudi bengaličnih ognjev ni manjkalo in iz raznih krajev in koncev so švigale v zrak rakete. Ta dan je prišlo v Sežano več kraških županov, ki so pri tej priliki podpisali udanostno adresso na Njeg. Veličanstvo našega presvitlega cesarja. — Tudi več odličnih naših rodoljubov je bilo pri slavnosti navzočih. Videli smo tam državne in deželne poslanca dr. Ant. Gregorčiča, deželnega poslanca in

župana g. Klančiča, in tržaška deželna poslanca gg. dr. Gregorina in dr. Rybara. — Med točkami koncertnega programa je bila tudi jedna naslovljena „Fiori italiani“. Prijetno duhté res te „italijanske cvetice“, ali prijal bi nam bil tudi vonj domačega rožmarina, ki je pa popolnoma izostal.

Sadjarska razstava. — Kakor čujemo, priredi c. kr. kmetijska družba o priliki prihoda Njeg. Veličanstva našega cesarja v Gorici tudi sadjarsko razstavo.

Razstava prične dne 19. septembra t. l. in bode na pokritem trgu pri starem sv. Antonu. Trajala bode 8 dni. C. kr. kmetijska družba je poverila zbiranje sadja petim gospodom, in sicer: za Gorico g. Ferrantu, za Furlanijo g. Alpju, za Brda g. Jakončiču, za Tolminsko in Kanalsko g. E. Klavžarju in za Vipavsko dolino in druge kraje g. Dominku. — Onim, ki bodo razstavili najlepše in najboljše sadje, priznale se bodo svetinje, diplomi in darila v denarju.

Godrr, godrr, godrr, godrr, tako nekako kakor štrandžki purani v rudečo ruto, ki jim ni storila nič žalega, se je zaletel v zadnji številki dr. Tumovega glasila v svojem poslanem v nas neki Jaka Maraž iz Vrtojbe, ne da bi ga mi kedaj vprašali, koliko let ima, ali pa koliko dobička ali izgube da mu je vrgla kupčija s krompirjem ali pa s kako žlindro. Mož nas namreč pozivlje, da nekaj preključimo, cesar nismo nikdar pisali. Za božjo voljo, Jaka — ali se Vam meša v glavi ali kaj?!

Kdo Vas je pa spet naplehtal, ali veste sploh, kaj ste podpisali?! Jaka, pamet, pamet!!

Tretja poštna zveza po soški dolini med Gorico in Tolminom. S prvim septembrom t. l. začne voziti še tretja dnevna pošta med Gorico in Tolminom. Ista bo odhajala iz Gorice ob 3. uri popoldne in se bode vračala iz Tolmina v Gorico ob 4. uri popoldne ter dospela v Gorico ob 8. uri zvečer.

Lov na sumljivega človeka. Blizu Romansa se je potikal v nedeljo popoldne jako sumljiv človek. Bil je črno oblečen, prepasan z rdečim pasom in prišel je iz Italije.

Ogibal se je večjih poti in si poiskal le kakih malih stez. Okolica mu je bila neznana, zato je vprašal nekega kmeta, naj mu pokaže stezo, po kateri bi prišel neopažen do Verse. Zasledovali so pa tega človeka že orožniki, in ljudje so pripovedovali, je bilo znano okr. glavarstvu v Gradišču, da se nahaja tak človek v obližju Romansa. Ko je pa neznanec opazil, da so mu za petami zandarji, pobrisal jo je po polju ne ve se kam. Vsled tega so zdaj nastale med ljudstvom o njem najrazličnejše govore. Se ve da, večina si misli, da je moral biti ta kak jako nevaren anarhist.

Iz Žabelj na Vipavskem nam poročajo: Ako nas Bog obvaruje pred točo, imeli bomo letoš prav dobro vinsko letino. Grozdje se letos pri nas tako lepo razvija, da že dolgo let ne tako. Uže dolgo let ni bilo vreme za zoritev grozdja tako ugodno kakor letos. O pravem času dež, o pravem času toplota, to se letos pri nas vse tako lepo vrsti, da bi si sami ne mogli drugače želeli. Zato pa bode letoš vinska kapljica izborna, da že več let ne tako. Nato opozarjamo že danes vinske trgovce, posebno pa naše krajske brate, ter jih vabimo, da nas obiščejo v velikem številu.

Razglas. Oziraje se na razglas tuk. municipija od 23. julija t. l. št. 8606 se opozorijo lastniki hiš v lastno korist, da se imajo uložiti napovedi o najemnihah za leti 1901/1902 pri tuk. davčnem oddelku c. kr. okrajnega glavarstva (Via Teatro 5) najkasneje do 31. t. m.

Vabijo se tedaj vsi oni, ki niso še tega storili, da izpolnijo svojo dolžnost v gori omenjenem roku, da se izognejo redni kazni, ki bi se brez družega naložila zakasnelim.

Razpisane ustanove. Tržaško namestništvo je razpisalo dve ustanovi po 210 kron za gimnazije prvih 6 razredov, ki imajo domovinsko pravico v Trstu ali kaki isrski občini. Prošnje do 15. sept. tržaškemu magistratu. Razpisane so tri ustanove po 200 kron iz zaklada Jos. pl. Marencija za učence c. drž. obrtne šole v Trstu, ki so rojeni in bivajo v Trstu.

Bratska društva! Letos slavi presvetli naš vladar Francišek Jožef I. sedemdesetletnico trudapolnega svojega življenja. Odbor „Slovenske krščansko-socijalne zveze“ je sklenil, proslaviti to redko svečanost slovesno in ob jednem dati osivelemu vladarju izraz patrijotičnega čustva našega slovenskega naroda. Da 70-letnico cesarjevo na najsijajnejši način praznujemo, daje nam ugodno priliko II. slovenski katoliški shod.

Sklenili smo, da na večer dne 11. septembra ob polu 9. uri priredimo v beli Ljubljani veliko bakljado in serenado v proslavo cesarjeve sedemdesetletnice s sodelovanjem vseh naših društev.

Bratska društva, pošljite do večera 11. septembra svoje zastopnike v Ljubljano, da bode nastop ob tako redki in važni priliki ogromen in da se pokaže moč krščanske, patrijotične in narodne zavesti slovenskega ljudstva. Vzemite seboj svoje društvene zastave, svoja društvena znamenja, društvene obleke ali narodne noše, sploh vse, kar bode poveljevalo sijaj slovesnosti. Družega dne, v sredo, se skupno udeležimo slovesnega II. slovenskega katoliškega shoda. Katoliški možje, stopite na delo za velikansko udeležbo!

Vse za vero, dom, cesarja!

Pripomnja: Zastopniki društev naj se glase pri gosp. župniku svojega kraja, da se izpolni ondi ležeča vprašalna pola.

V Ljubljani, 18. avg. 1900.

Odbor „Slovenske krščansko-socijalne zveze“.

Ljubljanska kreditna banka. — Dne 24. t. m. se je vršil ustanovni občni zbor tega zavoda. Predsedoval mu je župan Hribar. V upravni odbor so bili izvoljeni sledeči gospodje: Kornelij Gorup, Ivan Hribar, dr. Jos. Jahoda, I. Knez, Fr. Kollmann, I. Otto, dr. Jos. Špitalsky, dr. I. Tavčar, Urb. Zupanc. V nadzorstveni odsek: A. Dečman, Jos. Lavrenčič, G. Jelovšek, Fr. Paulin, in Fr. Mally.

2000 otrok brez šole. „Ellenzék“ poroča, da je v Kološu 2000 otrok, ki radi pomanjkanja šolskih prostorov ne morejo hoditi v šolo. Največje pomanjkanje šolskih prostorov ima protestanska cerkev helv. izp. torej „cerkev mažarska“, kakor se njeni pristaši s ponosom imenujejo. In Kološ je vendar sedež mažarskega kulturnega društva, katerega namen je razširjevati mažarsko kulturo na Sedmograškem. V resnici pa jo razširja tako, da mažarske otroke pušča brez šole, namestu tega pa „deluje“ med Rumuni in Nemci. Mažare pušča brez šole in nemažarske otroke otrapa. To je mažarska kultura Emek, Femek & comp.

Povera donna! Italijanska kraljica Margherita je poslala brzojavko kardinalu Priscu o smrti kralja Umberta in se podpisala na koncept te brzojavke: Margherita. Kraljičin maršal, ki je narekoval brzojavko iz kraljičnega koncepta nemu tajniku, je naposled vzkliknil: „povera donna!“ (uboga žena!) Tajnik, ki je mislil, da spada ta vzklik pod podpis Margherite, je odposlal brzojavko s podpisom: „Margherita, povera donna“ in tako podpisana je dospela brzojavka v Vatikan.

Listnina vredništva. Č. g. L. v Št. P. — Za sedaj prepozno, pride prihodnjič.

Književnost. V „Narodni tiskarni“ v Gorici izšla je ravnokar brošurica, ki nosi naslov: „Naši narodni grehi — Kako bo z vojsko?“ V tej knjižici je pisatelj Podgrajski našteval zaporedoma one nedostatke in našem narodu, ki so krivi, da naš narod hira, mesto da postane krepek in samostojen, da je podoben „borni kočici zunaj sijajnega mesta“, mesto da se popne do višine in vrednosti mestnih palač (drugih veljavnih narodov). Ob enem svetuje pisatelj od točke do točke, kako bi Slovenci morali narodno živeti, da se obvarujemo nasledkov svojih narodnih grehov in da postanemo zares narod imeniten in jak. Naposled izvaja v članku „Kako bo z vojsko?“, da je zadnja posledica narodnih grehov še vedno bila krvava vojna in da utegne posredno tudi Slovence kaj takega zadeti vsled naših narodnih grehov. Kajti baš s svojimi narodnimi grehi smo zakrivil, da se je tujec že na pol polastil naših narodnih pravic, a že tudi v velikem delu slovenskih zemlja in da bi utegnil konečno tudi z vojno dovršiti, kar pripravlja v mirnem času. Knjiga je jako poučna in jo priporočamo najširšim slojem našega naroda. Cena (25 novč.) je baš primerna, da si jo lahko omisli vsakdo.

Narodno gospodarstvo.

Iz kmetijskega sveta.

Piše poslanec Fr. Povše.

Denarni zavodi.

Kmetijski svet je na poziv kmetijskega ministerstva sklenil že v lanskem zborovanju sestaviti razkaz stanja kreditnih zavodov po vseh kronovinah naše države, ki služijo v zadoščenju oziroma izpolnjevanju kmetijstvu potrebnega kredita, toliko hipotekarnega, kolikor osebnega.

Pododsek, izbran v to svrhu, se je posvetoval vsestransko ter preiskoval vse razmere kreditnih zavodov ter potrebe posameznih dežel gledé organizacije tega za razvoj kmetijskega gospodarstva vele-

važnega kreditnega vprašanja. Skušal je po možnosti proučevati vse razmere in sestaviti predloge, kateri bi merili na to, da se zniža breme hipotek, ter za bodoče zabrani sleherno zadolženje čez določeno mero.

Pododseku bilo je pa posebno na tem, da dogotovi tako delo, katero bo moglo kmetijskemu ministerstvu služiti kot podlaga pri njegovem nadaljnjem delovanju za razdolžitve kmetijskih posestev.

Denašnja agrarna socijalna politika strogo loči kredit za posestvo in njega trajno vrednost od kredita za upravo kmetije, tako zvaní gospodarski obratni kredit. In prav je to, ker le za nakup posestva, oziroma za dokup posestva, za trajne zboljšave kmetije n. pr. za osuševanje močvirnih zemljišč, za naprave služeče za namakanje zemljišč, za razbremenitev hipotek, za plačevanje dolgov, deležev i. e. naj se rabi hipotečni kredit, za tekoča opravila ima pa služiti le osebni kredit, in prav v tem je velik pomen tako zvanih Raifeisnovih posojilnic, katere dajo kredit na ime dotičnega kmetovalca brez vsakojakih vknjižb in stroškov. Po preteku letine pa je dožnost slehernega, da za gospodarske namene vzeti osebni kredit zopet vrne.

Pododsek pa smatra istotako kot povsem neobhodno potrebno, da postani ves hipotekarni kredit neodpovedljiv, nizkoobresten in v obrokih odplačljiv. Le na tem temelju je tekom desetletij pričakovati, da se hipotečni dolgovi na kmetijskih domovih polagoma znižajo.

Skrbeti je v prvi vrsti za to, da so hipoteke na kmetijskih domovih neodpovedljive. Že to je velike važnosti, če se doseže in vresniči, ker s tem se zabrani, da morejo spekulantje prav takrat, ko je dotični gospodar n. pr. zaradi zelo slabih letin, drugih nezgod in nesreč povsem nezmožen pomagati si, poželjive svoje namene izvršiti, da odpovedó dolg ter izvršilnim sodnim potóm iztirjavajo posojeni denar, katerega pa gospodarju zadolžene kmetije ni mogoče poravnati in zapade bobnu. Če pa je dolg neodpovedljiv, skrbeti je zadolžencem le za obrestovanje in če nastane tudi zanj slaba letina, zamore si potom osebnega kredita toliko pomagati, da poravna obresti ter pridno delujoč more pričakovati boljše letine, da si opomore.

Ko bi bili dolgovi neizterljivi, na stotine rodbin bi bilo ostalo na rodni zemlji, ko so pa morali zapustiti dom le, ker je neusmiljeni upnik prežal na pravi čas, da je zamogel poseči po domu, na katerega je posodil denar že z namenom, da ga o pravi priliki spravi v svojo last.

Pa tudi za slučaj, da se je upnik dal preprostiti, se je pogostoma pri tem namočil dolg, ker navadno so stroški za izvršbo veliki in vse to se zopet uknjiži k prejšnji svoti, ki narašča vedno hujše, dokler je gospodar sploh ne zmore.

To so tudi pravi prijatelji kmetijskega ljudstva že dalje časa uvidevali, zato so snovali kreditne zavode, ki zamorejo izkazovati vže velike uspehe.

Res lepo vrsto kreditnih zavodov je v državi in nehoté vriva se misel, zakaj se ni v naši deželi skrbelo za ustanovitev takega zavoda, ki bi gotovo dobro spopolnjeval ono, kar se ne da doseči po hranilnicah.

Naj navajam glavniše take zavode po Avstrijskem:

Na Češkem posluje hipotečni zavod od l. 1865. naprej. Ta zavod služi za realni kredit na Češkem in izdaje hipotečna posojila z izdajanjem obveznic z neprememljivo obrestno mero in odplačevanjem na letne obroke. Posojila tega zavoda so neodpovedljiva za zavod. Zavod zahteva od dolžnikov, da odplačujejo dolg v letnih obrokih in sicer vsaj pol odstotka na leto.

Pri 4 odstotnem dolgu ima plačevati dolžnik še pol odstotka za odplačevanje dolžne svote, tako da s tem, da na leto zavodu plačuje 4½ odstotka, izplača tekem 55 let ves dolg.

Če plačuje po en odstotek za letni odplačilni obrok, odplača dolg v 41 letih. Obresti znašajo pri tem zavodu 4, celo le 3½ od sto!

Odpovedati more zavod posojilo le, če dolžnik vzlic ponovljenim opominom tekem 3 let ni zadostil dolžnostim obresti.

Reservnega zaklada ima ta zavod že 8 milijonov kron.

Posojila daje ta zavod na kmetije, hiše po mestih in daje posojila do dve tretjini vrednosti kmetije, koje vrednost izračunava s tem, da čisti katastralni dohodek 24krat pomnožuje.

Prav lepo je pri tem zavodu, da za manjše kmetije oskrbi zavod sam vse stroške za vknjižbo, tako da nima dotični dolžnik nikakih sitnosti in stroškov.

Prav veliko je ta zavod deloval v konvertiranju višje obrestnih dolgov in sicer znaša svota konvertiranih dolgov

blizu 280 milijonov kron! Zavod je celo 50dostotna svoja prva posojila konvertiral 40dostotna in to na svoje lastne stroške.

Za opomin ne zaračunava ta zavod nobenih taks, kakor to navadno storé drugi zavodi, n. p. hranilnice po svojih odvetnikih, in če je bil zavod primoran iztožiti letne obroke, storil je sam in sicer z najnižjimi troški, ki so daleč zao-stajali za onimi, ki jih sodišče priznava.

Prav tako je ta zavod v slabih letinah svojim dolžnikom v celih po tji-mah prizadetih pokrajinah odpustil za do-tično leto vplačilo.

Ta zavod je v vedni najožji dotiki s posojilnicami, katere izvršujejo konver-tiranje višje obrestnih dolgov.

Ta zavod je v teku svojega obstanka (od l. 1865 do 1899) izplačal 515 milijo-nov kron posojil.

Če sem ta zavod obširneje popisal, povod temu je, ker se mu prizna prven-stvo v izvrševanju svoje naloge, ki meri na olajšave pri zadolženju kmetijskih po-sestev. (Dalje prih.)

Dunajska borza.

27. avgusta. 1900.

Skupni državni dolg v notah	97.65
Skupni državni dolg v srebru	97.30
Avstrijska zlata renta	117.05
Avstrijska kronska renta 4%	97.70
Ogerska zlata renta 4%	1.15
Ogerska kronska renta 4%	90.60
Avstro-ogerske bančne delnice	17.03
Kreditne delnice	6.56
London vista	242.25
Nem. drž. bankovci za 100 mark	118.25
20 mark	23.66
20 frankov	19.30
Italijanske lire	90.55
C. kr. cekini	11.40

Loterijske številke.

26. avgusta.

Linc	9	17	11	40	25
Trst	79	32	1	50	29

18. avgusta.

Dunaj	30	55	83	47	89
Gradec	55	15	81	76	67

Dva učenca

in jedno učenko

sprejme se na stanovanje in hrano. Kje? — Pove upravnistvo »Gorice«.

C. kr. državna svečinja za odlične proizvode. — Prva moravska tvornica turnskih ur

Fr. Moravus

Brno,

Veliké námestí št. 8, (Brünn, Grosseer Platz Nr. 8) izdeluje in razpošilja **stolpne ure** za cerkve, šole, gradove, mestne zbornice, tovarne itd.; ure za nadzorovanje ponočnih čuvajev, električne ure, vse v dovršenih proizvodih in z jamstvom.

Do sodaj se je razposlalo 135 stolpnih ur v popolno zadovoljstvo.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 **GORICA** Via Giardino 8

prilporeča

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih, briskih, dal-matinskih in isterskih vi-nogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po želez-nici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštena.

Agricola,

patentovan v Avstro-Ogerski in Italiji,

je mehko kalijsko mltó razstopljivo v mrzli vodi, je najuspešnejše sred-stvo za zatiranje in uničevanje vseh trtnih mrčesov in ušij, vseh žuželk na sadnih in drugih dre-vesih, zelenjadi in cvetlicah.

Navodilo za rabo „Agricola“ pošilja franko

Tovarna mila F. Fenderl & C.o

TRST. - Via Limitanea št. 1 - TRST.

Zastop in zaloga na Gorickem:

pri g. Frideriku Primas v Gorici, Travník 16 (v dvorišču) in na Opčinah pri gosp. Frideriku Cumar.

Kolesarji pozor!

Podpisani naznanja gg. kolesarjem, da ima v zalogi dvokolesa iz najbolj-šega materijala po jako nizkih cenah, in sicer od 170 kron (85 gld.) naprej oprem-ljene z vsemi potrebsčinami (komplet). — Ob enem priporoča gg. krojačem in šiviljam svojo veliko zalogo raznovrstnih šivalnih strojev najnovejših sistemov od 48 kron (24 gld.) naprej. — Poroštvo 5 let. — Daja tudi na obroke.

Z odličnim spoštovanjem

Martin Šuligoj,
urar v Kanalu.

Opravljená soba

se iznajemlje na Travniku št. 13, II. nadstr.

Tehtnice, mere in uteže preskuša ali cementira

podpisani izdelovalec tehtnic.

Priporoča se za vse v to stroko spadajoča dela in poprave gg. trgovcem in obrtnikom po jako zmerni ceni.

Zaloga tehtnic, decimalk, bi-ciklov vseh sistemov od 50—300 K.

Karol Komel,
Gorica, Semeniška ulica št. 8.

C. kr. priv.

civilni, uradniški in vojaški krojač na Travniku št. 22, I. nadstropje v Gorici.

M. POVERAJ,

priporoča p. n. občinstvu svojo izbornó za-logo vsakovrstnega blaga iz avstrijskih in ino-zemskih tovarn, obleko, sobne in dežne plašče, **Velika izber**

zavratnic in ovrtnikov, perilo, Jäger-srajce, sploh vse k obleki spadajoče; prodaja zdravo in trpežno blago tudi na meter; vse jako po ceni.

Civ. in dubovenski površniki od gl. 15.— nap.

Površniki letni 9.—

Obleka možka 8.50

za dečke 1.80

Nepremojljivi havelok 9.—

Cene stalne; 5% odbitka. Vsako naročilo izvrši se točno.

Mirodilnica

v Tržni ulici poleg kritege trga (poslopje c. kr. okrož. sodišča)

ima veliko zalogo nafinejega

žvepla v kosih,

katere prodaja po najnižji ceni.

Ima tudi vsakovrstnih najboljših pripomočkov za čiščenje vina.

Zaloga Portland- in Roman-cementa

Priporoča se p. n. občinstvu

Ant. Jeretič.

Nikaka

skrivnost ni več

napraviti si vsakdo doma sam brez vsake priprave in težave najfineje likerje po francozkem zistemu s pomočjo ekstrak-tov, ki stanejo za napraviti po 5 litrov likerjev: Tropinovec, Absinc, Vermut, Ruski pelinovec, češki liker, Kimel po 80 kr.; Slivovec, Rum, češnjevec, Alaš, Alpski liker po 85 kr. in Konjak, Benediktinec, Chartreuse, Pilzenski liker po 95 kr. — Razpošiljam proti predplačilu v znamkah ali poštni nakaznici; po poštnem pov-zetju 10 kr. več. Vsaki pošiljati pride-nem navodilo, kako se napravi liker. Preprodajalcem, če naročijo več blaga, mnogo ceneje.

Anton Rukavina,
Trst, Via Belvedere št. 23

Poslano.

Gospodu

Fr. Moravus, izdelovatelju stolpnih ur v Brnu.

Vaše Blagorodje!

Ura, katero ste nam poslali leta 1898, gre ves čas izredno dobro, kar najbolj priporoča Vaše izdelke. Tudi jaz jih rad dobre vesti priporočam slehernemu.

Župni urad Krenovec.

Rojaki! Spominjajte se o vsaki priliki „Šolskega doma“.

Dva srednješolca

sprejmeta se na stanovanje in hrano pri slovenski družini po jako ugod-nimi pogoji.

Naslov pove upravnistvo »Gorice«.

Nova politična knjiga!

Naši narodni grehi. Kako bo z vojsko?

Slovenecem v svarilo in v pouk napisal Podgrajski. Cena 25 novč. po pošti 5 nvč. več. Dobiva se v »Na-rodni tiskarni« v Gorici, ulica Vetturini hiš. št. 9.

Razprodajalcem primeren rabát.

Vsakemu Slovincu neobhodno potrebna!

Tovarna pohištva

FRANCO PAVŠIČ,

Gorica, Šempeterska cesta št. 9,

izdeluje najzanesljivejše in najtrajnejše izdelano pohištvo po zmerni, pošteni, dela povsem vredni ceni.

Posebno priporoča opravilo za

spalne in jedilne sobe

za salone in pisarne.

Kupuje orehova debla, prodaja orehove obkladke (rimeše) itd. itd.

Ugodni plačilni pogoji!

Vsaka naročba se izvrši v najkrajšem času.

Centralna posojilnica,

registrovana zadruga z omejeno zavezo,

v Gorici, v ulici Vetturini št. 9. (Šolski Dom).

Sprejema denar:

1. od udov

deleže

a) glavne deleže po 200 K. — b) opravilne deleže po 2 K.

Lastniki glavnih deležev plačajo vpisnine 4 K, lastniki opravi-lnih deležev plačajo vpisnine 1 K. Deležne knjižnice veljajo 30 helerjev.

2. od udov in neudov

hranilne vloge

katere obrestuje po 4 1/2% in plača sama rentni davek.

Obresti se računijo le za cele mesece, za vloge vložene po 1. em dnevu meseca ali vzdignene pred zadnjim dnem meseca se ne račun- obresti za oni mesec, ko so bile vložene oziroma vzdignene.

Hranilne vloge se izplačavajo tistemu, ki prinese knjižico. Če pa lastnik hranilne knjižice želi, da naj se sme izplačati le njemu, bode ravnateljstvo taki pridržek (vinculum) zaznamovalo na knjižici.

Hranilne vloge se vračajo:

do 200 K brez napovedi, do 600 K po enomesečni odpovedi, do 2000 K po trimesečni odpovedi, večji zneski po šestmesečni odpovedi.

Lastniki hranilnih vlog niso odgovorni za morebitne izgube. Vso odgo-vornost imajo izključno lastniki deležev.

Centralna Posojilnica daje posojila.

1. na vknjižbo po 5 1/2; 2. na menice in sploh na osebni kredit po 6%. 3. na tekoči račun po pogodbi.

Centralna Posojilnica je zveza in središče gospodarskih zadrug na Goriškem in je kot taka vredna podpore in priporočila od strani vseh goriških Slovencev.

Uradni prostori so v ulici Vetturini št. 9., v pritličju.

Uradne ure vsaki dan, razun nedelj in praznikov, od 9 do 1 ure.